

POSTADRES
Postbus 20
7500 AA ENSCHEDE

BEZOEKADRES
Hengelsestraat 51

TELEFOONNUMMER
14053

Aan de Gemeenteraad

DATUM
24 maart 2021

ONS KENMERK
2100021890

BEHANDELD DOOR
E.G.T. van 't Erve

UW BRIEF VAN

UW KENMERK

DOORKIESNUMMER
(053) 481 55 54

ONDERWERP
voorontwerp RES Twente 1.0

Geachte leden van de Raad,

Op 3 februari 2020 stelde u de Startnota Regionale energiestrategie Twente vast. De in die nota beschreven aanpak heeft inmiddels geleid tot de oplevering van een voorontwerp van de RES Twente 1.0. Dat document bieden wij u hierbij ter bespreking. Er is tot 21 april voor u gelegenheid om uw wensen en bedenkingen over de inhoud van dit stuk kenbaar te maken aan de Stuurgroep RES Twente.

In deze brief zetten wij voor u op een rij hoe het voorontwerp van de RES Twente tot stand is gekomen, op welke punten uw commitment wordt gevraagd en hoe het college tegen de inhoud van de RES Twente aankijkt.

Vorbereiding voorontwerp RES Twente 1.0

Een eerste aanzet voor de RES Twente (de concept-RES Twente) kwam in het voorjaar van 2020 tot stand. De concept- RES beschrijft dat Twente een significante 'warmteregio' kan worden met de aanleg van een stedelijk warmtenet en een regionaal biogasnetwerk. De concept-RES Twente gaat voor hernieuwbare opwek van elektriciteit uit van een stijging van de gezamenlijke jaarproductie tot 1,5 TWh in 2030. Wij hebben met de inhoud van de concept-RES Twente ingestemd, onder het voorbehoud van het raadsbesluit over de nota Uitgangspunten Energievisie Enschede.

In de zomer van 2020 zijn de Twentse gemeenten uitgedaagd om de concept-RES verder uit te werken. Die uitwerking heeft zowel binnen gemeenten als op regionaal niveau plaatsgehad. Op gemeentelijk niveau bestonden die voorbereidingen in veel gevallen uit het ontwikkelen van een Transitievisie warmte en ruimtelijk beleid voor het opwekken van zonne- en windenergie. Gemeenten hebben daarbij, ieder op zijn eigen manier, de eigen bevolking betrokken. Het maken van die plannen en visies vergde veel afstemming op regionaal niveau. Niet alleen tussen gemeenten, maar ook met de provincie Overijssel, het waterschap, netbeheerders en andere relevante stakeholders, zoals natuur- en milieu-organisaties, energiecoöperaties, kennisinstellingen en landbouworganisaties.

Inhoud voorontwerp RES Twente 1.0

Inhoudelijk vraagt het voorontwerp van de RES Twente 1.0 commitment op de volgende punten:

- I. De Twentse Opgave
 - In 2050 is Twente klimaatneutraal. Waar mogelijk streven we naar een zo energieneutraal mogelijk Twente.
 - De RES Twente 1.0 is een 'regionaal verdrag' voor de start van een samenwerking in Twente om 1,5 TWh aan duurzaam opgewekte elektriciteit en de warmtetransitie te realiseren. Binnen de kaders van het verdrag RES Twente 1.0 volgen de gemeenten ieder een eigen proces en geven we elkaar de ruimte.
 - We zorgen voor subregionale afstemming richting de RES Twente 2.0 en verder, om een regionale optimalisatieslag en een betere voortgang in de uitvoering te bereiken.
- II. Het Twentse bod: 1,5 TWh elektriciteit
 - In 2030 realiseren we gezamenlijk minimaal 1,5 TWh aan duurzaam opgewekte elektriciteit in Twente.
 - Op weg naar de RES Twente 2.0. optimaliseren de partners van de RES Twente en de regionale stakeholders de huidige verhouding wind/zon van 40/60 richting 60/40 op regionale schaal. Zij werken hiervoor subregionaal samen.
 - Op weg naar de RES Twente 2.0 brengen we alle zoekgebieden voor wind/zon in kaart. Deze zijn subregionaal afgestemd met de partners, regionale stakeholders en lokale samenleving.
 - We stellen in de RES Twente 1.0 een bod voor, dat haalbaar schaalbaar en betaalbaar is om inefficiënte keuzes na 2030 te voorkomen die duurder zijn. Zoekgebieden op grotere afstand van een netwerkstation moeten robuust genoeg zijn om financieel haalbaar te zijn.
- III. Het Twentse bod: structuur om Twente te ontwikkelen als warmteregio
 - In de RES Twente 2.0. zorgt de wisselwerking tussen de Regionale Structuur Warmte (RSW) en de Transitievisie Warmte (TVW) voor optimale benutting van bovenlokale en lokale warmtebronnen in 2030.
 - We verkennen de ambities uit de concept-RES Twente over de inzet van warmtebronnen via de warmte-infrastructuur om gebouwen te verwarmen. Na de verkenning op weg naar de RES Twente 2.0. leggen we bestuurlijke afspraken vast over het verdeelvraagstuk vanuit maatschappelijke kostenefficiëntie als belangrijkste criterium.
 - Twee coalities van gemeenten en partners verkennen de mogelijkheden voor het ontwikkelen van een regionaal warmtenet en de voorwaarden die nodig zijn voor het benutten van potentieel aan biogas/groengas.
 - In de RES Twente 2.0 benoemen we aquathermie als relevante warmtebron op locaties waar alternatieve warmtebronnen ontbreken. Ook onderzoeken we de potentie van geothermie als bron voor de regionale warmtestructuur.
- IV. Samenwerking met omgeving
 - We zorgen bij de realisatie van grootschalige energieprojecten voor een gebiedsgericht en grensontkennend participatieproces.
 - In de optimalisatieslag naar RES Twente 2.0. borgen we het gezamenlijk belang vanuit verschillende perspectieven. Samen met regionale stakeholders zorgen we voor erkenning van het landschap, meervoudig gebruik van gronden en een eerlijke verdeling van lusten en lasten in de regio.

- Gemeenten beschouwen Lokale Energie Initiatieven (LEI) als vertegenwoordiging inwoners en partner voor de vormgeving van minimaal 50% lokaal eigendom bij grootschalige opwek elektriciteit en de warmtetransitie. Op weg naar de RES Twente 2.0. borgen de gemeenten dit in hun duurzaamheidsbeleid.

Visie van het college op het voorontwerp RES Twente 1.0

De in het voorontwerp van de RES Twente 1.0 beschreven ambities kunnen wat ons betreft omarmd worden. Ook de Energievisie, die wij onlangs hebben vrijgegeven voor inspraak, gaat uit van klimaatneutraliteit in 2050. En in het voorontwerp van de RES Twente hebben wij laten optekenen dat de Enschedese bijdrage aan het bod bestaat uit een benutting van 20 % van het potentieel van zon op dak, uit de realisatie van 128 hectare aan zonnenvelden en de plaatsing van 2 tot 3 windturbines. Met deze maatregelen kunnen we onze eigen energiedoelstelling realiseren, die bestaat uit een toename van het aandeel hernieuwbare energie in het totale energieverbruik met minimaal 8 procent.

Toch zijn er ten aanzien van die ambitie een paar kanttekeningen op zijn plaats. Allereerst merken we op dat we in de Energievisie weliswaar hebben uitgewerkt, hoe we onze energiedoelstelling denken te verwezenlijken. Maar om voortgang te kunnen boeken zullen er na de vaststelling van de Energievisie wel voldoende financiële middelen voor de uitvoering van de plannen beschikbaar moeten komen en zullen aansluitings- en transportproblemen op het elektriciteitsnet voortvarend moeten worden aangepakt.

Verder merken we op dat er een verschil bestaat tussen de in regionaal verband vastgestelde ambitie (1500 GWh) en de som van biedingen van de Twentse gemeenten (1358 GWh). Dat verschil is niet zodanig groot, dat het in de aanloop naar de vaststelling van de RES 2.0 (1 juli 2023) niet overbrugd kan worden. Daarbij zien we overigens voor Enschede geen rol weggelegd.

In het voorontwerp van de RES Twente 1.0 wordt geconstateerd dat de huidige plannen van gemeenten uitgaan van een energiemix, waarbij 60 procent van de geproduceerde energie met zonnepanelen wordt opgewekt en het restant met windenergie. Die verhouding is, vanuit het oogpunt van kostenefficiëntie bezien, niet ideaal. De maatschappelijke kosten kunnen met 100 miljoen euro dalen, als we die verhouding zon/wind richting 40/60 weten om te buigen. De maatschappelijke wenselijkheid daarvan onderschrijven wij; mogelijkheden om daar ook in Enschede aan bij te dragen, zien wij echter niet.

De uitspraken die in het voorontwerp van de RES Twente 1.0 gedaan worden over de inpassing van projecten in het landschap, komen overeen met onze eigen opvattingen, zoals die zijn uitgewerkt in het ontwerp van de Visie landelijk gebied. Bijvoorbeeld op het punt van de gebiedsgerichte aanpak, of de wens om te komen tot meervoudig grondgebruik.

Op 7 september 2020 sprak u via het amendement 'Verplichte deelname inwoners' reeds uit dat bij de uitvoering van energieprojecten de opbrengst voor ten minste 50% ten goede van de gemeenschap moet komen. En bij de uitvoering van dat besluit zag ook uw raad een rol weggelegd voor energiecoöperaties. In de concept-beleidsregels voor zonne- en windenergie hebben wij hier regels voor opgenomen.

Uitgangspunten in de RES-onderdeel warmte is het terugdringen van de warmtevraag, en het optimaal inzetten van de bestaande warmtebronnen. Er vinden nadere verkenningen plaats naar de mogelijkheden van een regionaal warmtenet en de inzet van groen gas. De gemeente Enschede is nauw betrokken bij de verkenning naar een regionaal warmtenet. Wij kunnen ons vinden in de uitgangspunten die hierbij gehanteerd worden: warmteverdeling op basis van laagste maatschappelijke kosten, regierol bij de gemeenten, transparantie in de markt, economische haalbaarheid en ruimtelijke inpasbaarheid. We gaan er hierbij vanuit dat de reeds bestaande warmte-infrastructuur, zoals het warmtenet in Enschede, optimaal benut kan en zal worden. Hierin is immers door verschillende partijen al flink geïnvesteerd.

Betaalbaarheid is ook bij dit laatste onderwerp een belangrijk aandachtspunt, zoals u al vaststelde bij de bespreking van de Notitie van Uitgangspunten voor de Transitievisie Warmte.. De warmtetransitie kan alleen slagen als iedereen mee kan doen, en de gevraagde inbreng kan leveren. Dat geldt overigens niet alleen voor onze inwoners en stakeholders zoals woningcorporaties, maar ook voor gemeenten.

Hoe nu verder?

De reacties vanuit de raden, staten en het algemeen bestuur van het waterschap worden op 22 april besproken in een bijeenkomst voor volksvertegenwoordigers. U zult hiervoor nog een uitnodiging ontvangen.

Het vervolgproces ziet er daarna als volgt uit:

- 10 mei 2021: stuurgroep bespreekt ontwerp RES Twente 1.0;
- 19 mei 2021: bijeenkomst Twenteraad over RES Twente 1.0;
- tussen 18 mei en 30 juni 2021: besluitvorming over ontwerp-RES Twente 1.0 door raden, staten en het algemeen bestuur van het waterschap;
- 1 juli 2021: oplevering RES Twente 1.0.

Wij verwachten dat wij u het ontwerp van de RES Twente 1.0 in uw vergadering van 21 juni 2021 ter vaststelling kunnen aanbieden. Dat geldt ook voor het ontwerp van de Energievisie.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de loco-Secretaris, de Burgemeester,

(E.A. Smit)

(dr. G.O. van Veldhuizen)